

**Pöytyän kunnan perusopetuksen
oppilashuoltosuunnitelma
2014**

Pöytyän koulutuslautakunta 18.6.2014 54 §

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut	s. 3
2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat.....	s. 4
3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen.....	s. 18
4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa	s. 24
5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen	s. 25
6. Liitteet.....	.s. 25

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut ¹

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä.

Opiskeluhuoltoon on sekä perusopetuslaissa tarkoitettu oppilashuolto että lukiolaissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijahuolto.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa käytetään oppilas- ja opiskeluhoitolain käsitteistön sijasta perusopetuksen opiskeluhoollasta nimitystä oppilashuolto, opiskelijasta käsitettä oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu. Koulutuksen järjestäjään viitataan käsitteellä opetuksen järjestäjä.

Pöytyän kunnan kouluissa oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta.

- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon on kirjattu oppilashuoltoon koskeva osuus²
- paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta³ sekä
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma⁴

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma on laadittu yhteistyössä koulun henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. *Pöytyällä oppilashuoltosuunnitelma on kaikkien koulujen yhteinen.* Suunnitelma tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään Pöytyän kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan noin viiden vuoden välein⁵

1 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 1-kohta

2 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja lastensuojelulaki (417/2007) 12 § 1 mom.

3 Perusopetuslaki 14 § 2 mom. (477/2003)

4 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §

5 Lastensuojelulaki 12 § 1 mom.

Pöytyän kunnan väliluku on 8 573 (huhtikuu 2013), ikäjakauma on seuraava:
0 - 6 v. on 8,87 % 7-15 v. on 10,77 % 16-29 v 13,33 % 30-64 v. 44,94 %
65- 74 v. 11,53% , 75-84 v 6,93% ja yli 85 v. 3,64 %
Pöytyän koulut ovat Auvaisten koulu (lukuvuonna 2014-15 oppilaita 39),
Haverin koulu (24, koulutoiminta loppuu syksyllä 2015),
Karinaisten_Heikinsuon koulu (57), Kaulanperän koulu (52), Kyrön koulu
(141),Mustanojan koulu (59), Riihikosken Koulu(113), Yhtenäiskoulu (206),
Elisenvaaran koulu (luokat 7.-9 .238) ja Elisenvaaran lukio (144).

Pöytyän kunnassa on opettajia 96. Pöytyän Kansanterveystyön kuntayhtymä tuottaa kouluterveydenhuollon palvelut. Pöytyän kunnan sivistystoimi vastaa koulupsykologi- ja koulukuraattoripalveluista.

Pöytyän kunta on mukana perustettaessa 01.08.2014 alkaen opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaista, opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaavan monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmää. *Ohjausryhmä perustetaan yhteistyössä Loimaan alueen kuntien kanssa, joita ovat Aura, Pöytyä, Loimaa, Oripää, Koski TL, Marttila ja Tarvasjoki (31.12.2014 asti)*

Lisäksi perustetaan koulun ja opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaava **oppilaitoskohtainen opiskeluhoitoryhmä jokaiselle koululle**. Yksittäisen oppilaan tai opiskelijan taikka tietyn oppilas- tai opiskelijaryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan tapauskohtaisesti **monialainen asiantuntijaryhmä**.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat⁶

Yhteisöllisellä oppilashuollolla tarkoitetaan toimintakulttuuria ja toimia, joilla koko kouluyhteisössä edistetään oppilaiden oppimista, hyvinvointia, terveyttä, sosiaalista vastuullisuutta, vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllisen oppilashuollon edistäminen kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville osana heidän päivittäistä toimintaansa.

Oppilashuollossa siirretään painopistettä ongelmien ratkaisemisesta ennaltaehkäisyyn suuntaan. Ennaltaehkäisyyn keinona on ennen muuta ns. yhteisöllinen oppilashuolto, jolla halutaan tukea koko kouluyhteisöä.

6 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

Oppilashuollon päähuomio on yhteisöllisessä ennaltaehkäisevässä oppilashuollossa, johon kaikki koulun toimijat osallistuvat. Koulutuksen järjestäjän toimesta oppilashuollon yleistä suunnittelua, kehittämistä, ohjausta ja arviointia varten perustetaan monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä ja koulujen tasolla toimiva koulukohtainen oppilashuoltoryhmä, joka vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Oppilashuollon ohjausryhmä ja koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Oppilashuollon ohjausryhmä vastaa opetuksen oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista ennaltaehkäisevästi. Ryhmä selvittää Pöytyän kunnan oppilashuollolliset tarpeet oppilailta, henkilöstöltä ja huoltajilta.

Oppilashuollon ohjausryhmään kuuluvat mm. sivistysjohtajat, rehtorien, opinto-ohjaajien ja erityisopettajien edustajat, sekä koulukuraattorien, koulupsykologien ja kouluterveydenhuollon edustajat. Ohjausryhmää voidaan täydentää esim. sosiaalitoimen, perhepalveluiden, koulupoliisin ja seurakuntien edustajilla. Ryhmä kokoontuu kerran lukukaudessa tai tarvittaessa useammin. Oppilashuollon ohjausryhmä koostuu Loimaan alueen kunnista. Kokoonkutsujana ja puheenjohtajana toimii LOF:n puheenjohtaja.

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmä suunnittelee ja toteuttaa ohjausryhmän tarvekartoituksen pohjalta oppilashuollolliset toimenpiteet koulun tasolle (esim. teemapäivät, tapahtumat, hankkeet). Ryhmän puheenjohtajana toimii koulun rehtori. Muina jäseninä siihen kuuluvat kouluterveydenhoitaja, koulupsykologi, erityisopettaja, opinto-ohjaaja (yläkoulussa), koulukuraattori (yläkoulussa, tarvittaessa alakouluissa), ja tarvittaessa koululääkäri ja sosiaalitoimen edustaja. Tarvittaessa ryhmän työskentelyyn voivat osallistua myös muut oppilashuoltotyöhön osallistuvat. Ryhmä voi myös konsultoida opettajaa ja luoda opettajille välineitä kohdata haastava oppilas, ryhmä tai luokka esim. järjestämällä ns. luokka-astekohtaisia pedagogisia oppilashuoltoja. Ryhmä kokoontuu noin kerran kuukaudessa.

Pienillä kouluilla koulun koulukohtainen oppilashuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa ja sen kokoonpano on seuraava: rehtori, erityisopettaja, koulupsykologi, terveydenhoitaja sekä tarvittaessa sosiaalitoimen edustaja, koululääkäri ja kuraattori.

Koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän jäsenten tehtävät:

Rehtori vastaa ryhmän koollekutsusta ja toimii ryhmän puheenjohtajana.

Erityisopettajan työn tarkoituksena on turvata jokaiselle oppilaalle sopiva opetus, tarpeellinen tuki, kuntoutus ja apuvälineet. Pyrkimyksenä on myös tarjota mahdollisuus oppivelvollisuuden suorittamiseen omien edellytysten mukaisesti. *Opinto-ohjaaja* perehdyttää oppilaat opinpolulla etenemiseen.

Oppilaanohjaus muodostuu henkilökohtaisesta, pienryhmä- sekä

luokkaohjauksesta. Opinto-ohjaaja huolehtii omalta osaltaan

nivelvaiheyhteistyöstä. *Kouluterveydenhoitaja* vastaa oppilaan terveyden

seuraamisesta ja edistämisestä yhteistyössä huoltajien kanssa. Tarvittaessa hän

pyytää lääkärin konsultaatiota. *Kuraattorin työn* tavoitteena on oppilaiden

hyvinvoinnin, myönteisen kokonaiskehityksen ja koulunkäynnin tukeminen

sekä hyvinvoinnin edistäminen koulu yhteisössä sosiaalityön keinoin.

Kuraattorin työ painottuu ennaltaehkäisevään työhön. *Koulupsykologi* vastaa

psykologisista tutkimuksista, vanhemmuuden tukemisesta, ohjauksesta,

neuvonnasta ja hoidosta. *Lastensuojelun sosiaalityöntekijä* vastaa lapsen ja

hänen perheensä kokonaisvaltaisesta tukemisesta. **Yhteisöllisen**

oppilashuollon ohjausryhmän jäsenten (koulun ulkopuoliset jäsenet) työnjako

ja vastuut: *Koulupoliisi* osallistuu kasvatustyöhön tarjoamalla ennalta ehkäisevää opetusta kouluissa.

Tavoitteellinen työskentely edellyttää jatkuvaa yhteistyötä ja vuorovaikutusta

vanhempien, opettajien ja muiden lapsen ja nuoren psykososiaaliseen

verkostoon kuuluvien kanssa. Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten

hyvinvointia edistävien tahojen kanssa yhteisöllisen oppilashuollon

kehittämisessä on tärkeää. Yhteisöllisen oppilashuollon kehittäminen painottuu

oppilashuollon ohjausryhmän säännöllisiin tapaamisiin **kerran lukukaudessa**.

***Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-
opintojen suunnittelussa***

Perusopetuksessa toteutettavan ohjauksen ja oppilashuoltotyön yksi keskeisistä tavoitteista on tukea niitä oppilaita, joilla on opiskelussaan vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulko-puolelle. Oppilaita tuetaan myös silloin, kun he siirtyvät kouluasteelta toiselle. Siirtymiin liittyy erityisesti sosiaalisen tuen tarve ja tiedon kulun haasteet.

Ohjauksen tulee jatkua yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan siten, että kaikki opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa (esikoulusta kouluun, 6.luokalta 7. luokalle ja yläkoulusta toiselle asteelle).

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä opiskelutaitojen kehittämisessä ja pyrkiä ennaltaehkäisemään opintoihin liittyvien ongelmien syntymisessä. Lisäksi jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Lukuvuoden aikana kaikille oppilaille ja huoltajille annetaan ohjausta ja tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä tulevaisuudelle. Edelleen huoltajille selvitetään, kuinka ohjaus koulussa on järjestetty sekä miten on hoidettu opiskeluun, oppilashuoltoon ja tukipalveluihin liittyvät asiat koulukohtaisesti.

Lukuvuoden mittaan järjestettävissä henkilökohtaisissa tapaamisissa, vanhempainilloissa ja muissa tapaamisissa opettajat käyvät läpi oppilaan opiskeluun ja valintoihin liittyviä kysymyksiä yhdessä huoltajien kanssa.

Kouluissamme ohjauksesta vastaa vuosiluokilla 1-6 luokanopettaja ja vuosiluokilla 7-9 pääsääntöisesti oppilaanohjaaja yhdessä muiden opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön kanssa. Päätävien luokkien työelämään tutustuminen ja muiden luokkien koulun sisäiseen työelämään tutustuminen järjestetään syksyllä ja keväällä vuosittain työsuunnitelmassa määritellyllä tavalla.

Lisäksi eri oppiaineiden opetussuunnitelmien sisältöihin kuuluu yrittäjyyteen, työelämän vaatimusten ja taitojen opettamiseen liittyvien asioiden käsittelyä. Nivelvaiheissa oppilaiden tukena on myös etsivä nuorisotyöntekijä, jonka työn tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivän nuorisotyön palvelut Pöytyän kunnassa toteutetaan yhteistyössä Auran kunnan kanssa. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut. Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Siirtyminen esikoulusta 1. luokalle: Oppilaaksi ottaminen ja ilmoittautuminen kouluissa tapahtuu helmikuussa. Toukokuussa pidetään siirtopalaveri, jossa esikoululaisten tietoja siirretään opettajille vanhempien luvalla. Kevään aikana ovat myös tulevien ekaluokkalaisten tutustumispäivät ja vanhempainilta.

Alakoulusta yläkouluun:

Tiedonsiirtopalaverit järjestetään yläkoulun erityisopettajan ja opinto-ohjaajan ja alakoulun erityisopettajan ja kuudennen luokan opettajien kesken. Kaikille kuutosille järjestetään yhteinen tutustumispäivä.

Yläkoulusta toiselle asteelle:

Yhdeksännellä luokalla oppilaat tutustuvat toisen asteen opintoihin. Ensisijaisesti tutustuminen tapahtuu Turun ja Loimaan ammatti-instituutteihin, sekä Elisenvaaran lukioon. Muihin lukioihin tutustuminen tapahtuu lukioden info-illoissa, joissa esitellään koulujen opiskelutarjontaa. Oppilaanohjaaja esittelee oppilaanohjauksen luokkatunneilla jatko-opintomahdollisuudet. Tavoitteena on saada kaikki oppilaat hakemaan mieluisaan jatkokoulutuspaikkaan. Yhdeksannen luokan aikana järjestetään vanhempainilta, jossa esitellään jatko-opintomahdollisuuksia.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden jatko-opinnot suunnitellaan yksilöllisesti moniammatillisessa yhteistyössä. Kaikilta siirtyviltä oppilaita ja heidän huoltajiltaan pyritään saamaan tiedonsiirtolupa viimeisen lukuvuoden aikana.

Turvallinen opiskeluympäristö

Opetushallituksen ohje:

”Onnistuneen turvallisuuskulttuurin tunnusmerkki on, että jokainen sitoutuu omalta osaltaan riittävän vahvasti pitämään yllä turvallisuutta. Tuolloin johto on sitoutunut turvallisuusasioihin ja turvallisuusasioiden hoito on organisoitu hyvin, turvallisuus on osa laadunvarmistusta ja turvallisuuskoulutus ja -opetus on hoidettu hyvin. Turvallisuuskulttuurin ylläpitäminen on käytännön toimenpiteitä: Organisaation turvallisuussuunnitelmat pidetään ajan tasalla, uudet työntekijät perehdytetään turvallisuusjärjestelyihin, henkilökunnalle järjestetään säännöllisesti turvallisuuskoulutusta, turvallisuudesta vastaavat suorittavat jatkuvaa valvontaa ja onnettomuustilanteiden varalta harjoitellaan.”

Turvallisuussuunnitelmat
ajan tasalla

Perehdytys
turvallisuusjärjestelyihin

Säännöllinen
turvallisuuskoulutus

Jatkuva valvonta

Harjoittelu
onnettomuustilanteiden
varalta

Perusopetuslain 29 § mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön.

Oppilaan ja opiskelijan terveyden edistämiseksi seurataan myös koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Turvalliseen opiskelu ympäristöön kuuluu fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja koulun henkilökunnan turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Pöytyän kouluille on laadittu turvallisuus suunnitelmat, jotka sisältävät toimintaohjeet erilaisissa turvallisuuteen liittyvissä tilanteissa. Turvallisuus suunnitelmat sisältävät mm. kriisisuunnitelman, pelastussuunnitelman sekä kiusaamisenvastaisen suunnitelman

Ympäristöterveydenhuollon terveydensuojelulain (763/94) 45 §:n perusteella kouluissa tehdään tarkastukset *kolmen* vuoden välein. Ryhmään kuuluvat rehtorit, terveydenhoitaja, kuraattori, työterveyshoitaja, oppilaiden edustajat, kiinteistöhuollon edustajat, työsuojelupäällikkö. Poistumisharjoitukset tehdään vuosittain syksyllä ja keväällä ja mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä palo- ja pelastustoimen kanssa.

Koulun arkipäivässä oppilaiden turvallisuudesta huolehditaan monin tavoin. Tärkeitä ovat yhteiset säännöt ja välituntivalvonta. Turvallisuutta tuovat kaikista välittäminen, riittävä tiedonkulku, järjestyssääntöjen noudattaminen ja koulun ja kodin yhteistyö.

Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Yhteistyötä tehdään terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä monipuolisesti lukuvuoden aikana alakoulun ja yläkoulun osalta seuraavasti: kouluterveydenhoitajan alakoulun tunnit (esim. murrosikä, ensiapu) ja hammashoitolan henkilökunnan tunnit "hammasvalistuksesta". Yläkoulun 8.luokille järjestetään perhesuunnitteluneuvolan terveydenhoitajan tunti.

Järjestyssäännöt

Oppilaalla on velvollisuus käydä koulua eli osallistua perusopetukseen, jollei hänelle ole erityisestä syystä tilapäisesti myönnetty vapautusta. Oppilaalla on velvollisuus oppia eli suorittaa oppivelvollisuus siten, että hänellä on perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot. Oppilaan velvollisuus on myös tehdä tehtäviä ja olla kunnolla eli suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti (ei esim. kiusaa, häiritse tai tee väkivaltaa). Oppilaan tulee noudattaa järjestyssääntöjä.

Järjestyssäännöillä edistetään koulun sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä kouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Järjestyssäännöt päivitetään tarpeen mukaan johtokunnassa.

Opetushallitus tarkentaa kurinpidollisia ohjeita ja menettelytapoja, suunnitelmien laatiminen tarkentuu osana opetussuunnitelmauudistusta, uudet opetussuunnitelmat tulevat voimaan 1.8.2016.

Ensisijainen puuttumiskeino on kasvatuskeskustelu, jonka koulun opettaja tai rehtori voi määrätä enintään 2 tunniksi. Jälki-istuntoa saavat antaa koulun opettaja sekä rehtori. Kirjallisesta varoituksesta voi päättää koulun rehtori. Koulusta ja opiskelusta pidättämistä / erottamista koskevat päätökset voi tehdä vain *monijäseninen toimielin*. Opetuksen järjestäjä seuraa kasvatuskeskustelun, kurinpidollisten toimien, häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistamisen, esineiden ja aineiden haltuunotto-oikeuden sekä oppilaan tavaroiden haltuunotto-oikeuden käyttöä ja toimien kehittymistä. Koulukohtaiset tiedot käsitellään määräajoin koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä. Kaikki edellä mainitut toimenpiteet ilmoitetaan huoltajalle ja kirjataan opetuksen järjestäjän määräämällä tavalla.

Kasvatuskeskustelu

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväan kasvatuskeskusteluun. Kasvatuskeskustelu voidaan järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.

Kasvatuskeskustelussa yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti yhdessä oppilaan kanssa ja tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Kasvatuskeskusteluun määrää koulun opettaja tai rehtori. Kasvatuskeskustelu kirjataan (lomake) ja siitä ilmoitetaan oppilaan huoltajille. Huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä, jos se katsotaan tarpeelliseksi. Suoritus osissa tai kerralla mahdollisimman pian tapahtuneesta koulupäivän aikana, ennen tai jälkeen. Keskusteluun voivat osallistua myös muut oppilaan opetukseen tai oppilashuoltoon osallistuvat henkilöt.

Kotitehtävien laiminlyönti

Jos oppilas on laiminlyönyt hänelle määrätty kotitehtävät, hänet voidaan määrätä suorittamaan laiminlyödyt tehtävät koulupäivän aikana tai jälkeen *korkeintaan tunniksi kerrallaan* valvonnan alaisena.

Jälki-istunto

Opettaja tai rehtori voi jälki-istunnossa teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, jotka ovat kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Jälki-istunnossa voidaan myös edelleen velvoittaa istumaan hiljaa. Jälki-istuntoa ei voida miltei osin järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muiden koulun suunnitelmien mukaisesta opetuksesta.

Häiritsevän oppilaan poistaminen opetustilanteesta

Opettaja tai rehtori voi poistaa järjestystä häiritsevän oppilaan opetustilanteesta. Mikäli oppilaan käyttäytyminen on niin uhkaavaa tai häiritsevää, että henkilökunnan tai oppilaiden turvallisuus kärsii tai opetus vaikeutuu kohtuuttomasti, rehtori tai opettaja voi käskää oppilaan poistumaan koulusta jäljellä olevan työpäivän ajaksi. Tällaisessa tilanteessa on syytä pyytää paikalle koulun henkilökuntaan kuuluva todistaja. Opetustilanteesta poistetulle oppilaalle järjestetään asianmukainen valvonta.

Kirjallinen varoitus

Jos rikkomus jatkuu tai on vakava, oppilaalle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Kirjallinen varoitus on kurinpitorangaistus. Kirjallisen varoituksen voi antaa vain rehtori, joka tekee asiasta viranhaltijapäätöksen.

Koulusta erottaminen

Kun oppilas on käyttäytynyt niin väkivaltaisesti tai uhkaavasti, että toisen oppilaan tai koulussa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus on kärsinyt tai vakavasti vaarantunut ja on olemassa ilmeinen vaara, että väkivaltainen tai uhkaava käyttäytyminen toistuu, määräaikainen erottaminen voidaan panna täytäntöön sen estämättä, ettei päätös ole lainvoimainen.

Oppilas voidaan erottaa koulusta enintään kolmeksi kuukaudeksi. Määräaikaista erottamista koskevan päätöksen täytäntöönpanosta lainvoimaa vailla olevana ja täytäntöönpanon alkamisen ajankohdasta on päätettävä samalla kun määräaikaisesta erottamisesta päätetään. Koulusta erottamisesta päättää

opetuksen järjestäjän määräämä monijäseninen toimielin (nykyisin koulutuslautakunta, voiko jatkossa olla koulukohtainen oppilashuoltoryhmä). Koulusta erotetulle oppilaalle järjestetään opetus, joka estää määrääjäksi erotetun oppilaan jäämisen jälkeen vuosiluokkansa ja opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan.

Työrauhaa ja turvallisuutta uhka- ja vaaratilanteissa

Pöytyän perusopetuksessa noudatetaan koulujen turvallisuussuunnitelman mukaista ohjeistusta. Ohjeet käydään läpi aina uuden viranhaltijan perehdyttämisessä ja kerrataan yhdessä opettajien kanssa syksyisin päivityksen yhteydessä.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita

Jos on näköhavaintoon tai muuhun luotettavaan tietoon perustuva syy epäillä oppilaalla olevan oppitunnilla tai lukuvuosisuunnitelmaan kuuluvassa tilaisuudessa hallussaan esineitä tai aineita, joilla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, oppilasta pyydetään luovuttamaan esine tai aine pois. Jos oppilas ei luovuta pyydettyä esinettä tai ainetta, opettaja ja rehtori voivat tarkistaa oppilaan mukana olevat tavarat (mm. kassit, penaalit), oppilaan pulpetin, kaapit tai säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa (mm. taskut, lompakko). Vaatteiden päällisin puolin tunnustelu erogeeniseksi luokiteltujen alueiden kohdalta on kielletty.

Ennen tarkastusta oppilaalle ilmoitetaan tarkastuksen syy ja perustelut. Ennakoiva tai varmuuden vuoksi tapahtuva tarkastaminen ei ole luvallista. Tarkastus järjestetään yksityisessä huoneessa turvallisesti ja hienotunteisesti. Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta ja tarkastuksessa tulee olla mukana toinen, oppilaan niin pyytäessä ja mahdollisuuksien rajoissa hänen toivomansa henkilö. Tarkastus on parasta järjestää koulun rehtorin johdolla. Näistä vaatimuksista voi poiketa, mikäli asian kiireellinen luonne ja turvallisuus ehdottoman välttämättömästi sitä vaativat. Mikäli oppilas vastustaa tarkastusta voimakkaasti kutsutaan paikalle poliisi. Vaatetuksen ja ihon väliseltä alueelta tarkastuksen voi suorittaa vain poliisi.

Tarkastuksesta ja haltuunotosta ilmoitetaan huoltajalle sekä annetaan opetuksen järjestäjän antaman ohjeistuksen mukainen kirjallinen selvitys opetuksen järjestäjälle. On suositeltavaa olla yhteydessä huoltajaan ennen toimenpidettä, jos se on mahdollista. Oppilaalta takavarikoitu esine tai aine luovutetaan oppilaalle opetustilanteen tai koulupäivän päätyttyä. Kielletyt esineet ja aineet, kuten teräaseet, tupakkatuotteet tai muut täysi-ikäisen haltuun tarkoitettut aineet ja tuotteet, luovutetaan huoltajalle. Huumaavat aineet ja lain-

säädännössä julkisella paikalla kiellettäväksi pidetyt esineet luovutetaan poliisille.

Takavarikoidut aineet ja esineet säilytetään koululla huolellisesti. Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää. Rehtori hävittää ja kirjaa esineen hävittämisen.

Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Pöytyän kouluissa on käytössä sähköinen poissaolojen seurantajärjestelmä Wilma. Huoltajan on mahdollista seurata oppilaan koulutyöskentelyn sujumista Wilmasta. Järjestelmän avulla huoltajat ja opettajat voivat pitää yhteyttä mm. pikaviesteillä. Huoltaja voi ilmoittaa oppilaan poissaolot luokanopettajalle/luokanvalvojalle Wilmassa. Käyttöä varten tarvitaan käyttäjätunnus ja salasana. On kuitenkin hyvä muistaa, että opettajiin saa yhteyden myös perinteisin yhteydenpitovälinein. Kiireellisissä asioissa suosittelemme huoltajaa soittamaan koululle.

Jos oppilas sairastuu ja joutuu olemaan pois koulusta, vanhempien tulee ilmoittaa poissaolosta samana päivänä esim. puhelimitse, tekstiviestinä tai Wilma-viestinä luokanopettajalle/luokanvalvojalle. Lomamatkat tulee pyrkiä sijoittamaan koulujen loma-aikoihin. Ennalta tiedossa oleviin poissaoloihin tulee pyytää lupa etukäteen. Luokanopettaja/luokanvalvoja voi myöntää luvan enimmillään kolme (3) päivää kestäviin lomiin. Lomiin tulee anoa lupa kirjallisesti. Pidemmät lomat anotaan rehtorilta.

Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulutapaturmia ehkäistään kartoittamalla riskit ja vaaranpaikat muun muassa sisätiloissa, koulupihoilla ja koulumatkoilla. Eri turvallisuushaasteiden kartoittamiseksi ympäristöä tarkastellaan myös erilaisten käyttäjien ja siellä harjoitettavan toiminnan näkökulmasta.

Tapaturmien ehkäisemiseksi on laadittu riskiarviointi, joka päivitetään säännöllisesti. Koulun kriisisuunnitelmassa on nimetty ensiaputaitoiset työntekijät ja heidän ensiaputaitonsa pidetään ajan tasalla. Hoitoa tarvitseva oppilas ohjataan kouluterveydenhoitajalle/terveysasemalle tai vakavissa tapauksissa tilataan ambulanssi. Tapaturman sattuesssa ollaan yhteydessä oppilaan huoltajaan. Koululla on vakuutus, joka korvaa koulutapaturmasta johtuvat kulut. Koulutapaturmasta tehdään aina ilmoitus (korvausasiat).

Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden hallussapito on kielletty alle 18-vuotiailta. Hallussapito- ja käyttökielto on kirjattu koulun järjestyssääntöihin. Koulun järjestyssäännöistä informoidaan oppilaita ja heidän huoltajiaan lukuvuosittain. Tupakkatuotteiden hallussapitoon ja käyttöön kouluaikana puututaan koulun ojentamiskeinoin järjestyssääntörikkeenä. Koulukohtaisesti sovitaan yhtenäiset käytänteet tilanteisiin puuttumisen osalta.

Tupakkatuotteiden käyttö on kielletty perusopetusta antavien oppilaitosten sisätiloissa sekä käytössä olevilla ulkoalueilla. Koulutuksen järjestäjä asettaa näkyville tupakointikieltoa osoittavat opasteet sekä koulujen sisätiloihin että koulujen käytössä oleville ulkoalueille. Opasteet ovat ohjeena myös koulujen iltakäyttäjille sekä muille koulussa asioiville. Koulun rehtori ja opettajat ovat velvollisia puuttumaan koulun alueella tupakoimiseen.

Päihdestrategiaan on kirjattu ennalta ehkäisevä päihdetyö, toimenpiteet, varhainen puuttuminen sekä päihdeasioissa tehtävä yhteistyö. Oppilashuollon rooli päihdetyössä on päihteidenkäytön varhainen tunnistaminen, varhainen puuttuminen ja hoitoonohjaus.

Ehkäisevää päihdetyötä toteutetaan vaikuttamalla päihteitä koskeviin tietoihin ja asenteisiin. Teemoja käsitellään oppilaiden kanssa tunneilla (terveystieto) ja kouluterveydenhuollon tarkastuksissa sekä vanhemmille suunnatuissa vanhempainilloissa moniammatillisesti (esim. koulun terveydenhoitaja ja kuraattori).

Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Koulumatkakuljetukset hoidetaan perusopetusasetuksen mukaan. Pöytyän kunnan kuljetusperiaatteiden mukaan maksuttomaan koulukuljetukseen ovat oikeutettuja 1–2 luokan oppilaat, joiden koulu-matka on pidempi kuin kolme kilometriä. Koulumatka on maksuton myös niille 3.–6. luokan oppilaille, joiden koulumatka on yli viisi kilometriä tai koulumatka on vaikea, vaarallinen tai rasittava. Luokilla 1–6 matkoihin odotuksineen saa kulua aikaa enintään 2,5 tuntia ja 7-9 -luokilla 3 h. Liikennejärjestelyt koulujen pihossa on asianmukaisesti järjestetty. Mikäli oppilaan linja-autokortti katoaa, vioittuu tai menee käyttökelvottomaksi, oppilas joutuu maksamaan uuden kortin hinnan (6,50 e./ hinta 2014)

Kuljetusjärjestelyistä johtuen kuljetusoppilaille voi tulla odotustunteja. Odotteluaika on vietettävä koulun rajojen sisäpuolella. Kouluautoihin noustaan ainoastaan koulun pihalta. Oppilaille on mahdollisuus tehdä läksyjä tai oleskella koulun piha-alueella. Aamulla ennen koulun alkua ja koulun päättyessä järjestetään kuljetuksessa oleville oppilaille mahdollisuus osallistua valvottuun odotukseen.

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä⁷

Oppimisympäristöllä tarkoitetaan oppimiseen liittyvää fyysisen ympäristön, psyykkisten tekijöiden ja sosiaalisten suhteiden kokonaisuutta, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat. Oppimisympäristön tulee tukea oppilaan kasvua ja oppimista. Sen on oltava fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen ja tuettava oppilaan terveyttä. Pöytyän kouluissa on voimassa päivitetty järjestyssäännöt sekä asiaan liittyviä suunnitelmia mm .turvallisuussuunnitelma ja suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä. Opetushallitus tarkentaa kurinpidollisia ohjeita ja menettelytapoja, suunnitelmien laatiminen tarkentuu osana opetussuunnitelmauudistusta, uudet opetussuunnitelmat tulevat voimaan 1.8.2016.

Pöytyän kunnan kouluissa toteutetaan KiVa- koulu toimintasuunnitelmaa. Opettajat ovat perehtyneet toimintasuunnitelmaan eri projektien ja koulutusten avulla.

KiVa- koulu toimintasuunnitelma

KiVa- ohjelmaa toteutetaan luokkatasoilla 1, 4 ja 7. Myös muille luokka-asteille pidetään KiVa- materiaaliin pohjautuvia tunteja. Koteihin tiedotetaan jaksotiedotteessa ja vanhempainilloissa KiVa- koulu - käytännöistä. Kun ilmenee kiusaamista, asia otetaan heti käsittelyyn. Selvittelykeskusteluissa on mukana aina vähintään kaksi opettajaa, toinen haastattelee ja toinen kirjaa tapahtumat ylös. Selvittelykeskustelut käydään mahdollisimman pian (mahdollisuuksien mukaan jo samana päivänä). Selvittelykeskusteluissa noudatetaan KiVa- koulu ohjeita ja lomakkeita., myös kiusatun oppilaan haastattelulomake on käytössä. Keskustelut kirjataan, annetut lupaukset allekirjoitetaan ja selvitysasiakirjat talletetaan KiVa- kansioon. Seurantakeskustelu pidetään yleensä kahden viikon päästä sekä kiusaajan että kiusatun kanssa. Vanhempia tiedotetaan tarvittaessa.

7 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2. mom. 4-kohta ja perusopetuslaki 29 § 3 mom. (1267/2013)

Kaikki kiusaamistapaukset (myös ne, jotka eivät ohjaudu KiVa-tiimille) on kirjoitettava lomakkeille ja laitettava KiVa- kansioon.

Selvittelynkulku:

1. Kiusaamisepäilystä tiedon saanut aikuinen täyttää kiusaajaa haastatellessaan seulontalomakkeen, minkä avulla selvitetään onko kiusaaminen toistuvaa vai lyhyt välituntitappelu. Jokaisessa kiusaamis-, tappelu yms. tapauksessa tehdään oppilaille selväksi, että he ovat toimineet tavalla, jota koulussamme ei hyväksytä.

2. Jos kiusaaminen on toistuvaa, käydään selvittelykeskustelu. Aluksi keskustellaan kiusatun kanssa uudelleen. Näin saadaan tarkennettu kuva, mitä on tapahtunut, kauanko kiusaamista jatkunut, ketkä oppilaat osallistuneet kiusaamiseen sekä ketkä jatkossa voisivat tukea kiusattua. Samalla sovitaan uudelleen tapaamisaika. Tämän keskustelun tarkoitus on tukea kiusattua oppilasta ja viestittää, että aikuiset ovat hänen puolellaan. Tiedot kirjataan lomakkeelle.

3. Seuraavaksi kiusaaja tai kiusaajat haetaan yksitellen selvittelykeskusteluun mielellään saman tunnin aikana, ettei heillä ole mahdollista puhua keskenään selvittelykeskustelujen välillä. Keskustelun tavoitteena on tehdä oppilaalle selväksi, että kiusaaminen on tiedossa ja sitä ei koulussa hyväksytä ja sen on loputtava välittömästi. Keskustelussa sovitaan siitä, miten kiusaaja muuttaa toimintaansa eli lopettaa kiusaamisen. Kiusaaja allekirjoittaa yhteisen sopimuksen ja lopuksi sovitaan seurantakeskustelun aika. Luokanvalvoja ilmoittaa kotiin tapahtuneesta.

4. Noin kahden viikon jälkeen kiusattu sekä kiusaaja otetaan seurantakeskusteluun, jossa selvitetään onko kiusaaminen loppunut.

Ennalta ehkäisevät toimenpiteet: Kiusaamisesta ja syrjinnästä keskustellaan henkilökunnan ja opettajien yhteisessä kokouksessa, jonka aikana asiantuntijat kertovat aiheesta ja sovitaan yhteisistä menettelytavoista. Koulun koko henkilökunnan tehtävä on seurata oppilaiden käyttäytymistä. Kiusaaminen on teemana myös kaikkien luokkien vanhempainilloissa. Kiusaamisesta on helpompi puhua kotona kuin koulussa, joten myös vanhempien on tärkeää tietää toimintatavat ongelmien ilmaantuessa. Syyslukukaudella luokanvalvojan tunnilla kartoitetaan luokan tilanne kyselyn avulla. Tunnilla myös keskustellaan kiusaamisesta; miten se voidaan ehkäistä, mitä pitäisi tehdä, jos sitä ilmenee, ja miltä se tuntuu. Myös terveystiedon tunneilla asiaa käsitellään ja seurataan. Kiusaamista ehkäistään järjestämällä esim. toimintapäiviä luokkahengen kohottamiseksi.

Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Pöytyän kouluille on laadittu kriisivalmiussuunnitelma, jossa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Kriisisuunnitelma on valmisteltu yhteistyössä tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset kuten pelastussuunnitelma **8**

Kriisityön tavoitteet

Koulun kriisityön tavoitteena on tunnistaa kriisit ja toimia niissä nopeasti, tehokkaasti ja hallitusti. Kriisisuunnitelman avulla koulu vahvistaa yhteisön ja sen jäsenten kykyä selviytyä vaikeista tilanteista ja siten myös tukea koulun henkilöstön jaksamista. Kriisin selvittäminen koulutasolla on välttämätöntä, koska koulu on aina merkittävä paikka lasten ja nuorten elämässä. Kouluyhteisö ja sen jäsenet voivat muodostaa vahvan suojaa ja turvaa antavan tuen kriisin kohdanneille.

Tiedottaminen kriisitilanteissa

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, tiedottaa siitä rehtorille, tai jos rehtori ei ole paikalla vararehtorille.

Vastuu kriisitilanteissa

Kokonaisvastuu kuuluu rehtorille, joka informoi opettajakuntaa, oppilaita ja muuta koulun henkilökuntaa tapahtuneesta. Rehtori antaa opettajalle ohjeita ja oikeata tietoa tapahtuneesta huhujen ehkäisemiseksi ja tiedottaa vanhemmille. Rehtori kutsuu kriisiryhmän avukseen ja hoitaa tarvittaessa yhteydet poliisiin ja tarvittaessa yhteydet lehdistöön. Kriisitilanteessa toimintavastuu on aluksi läsnä olevalla aikuisella. Opettajan ensisijaisena tehtävänä on kriisitilanteessa huolehtia omista oppilaistaan. Jokaisella yhteisön jäsenellä on velvollisuus auttaa ja jokaisella on oikeus saada apua. *Vakavan kriisin selvittelyn ja käsittelyn hoitaa koulun kriisiryhmä (rehtorit, kouluterveydenhoitaja, kuraattori, koulupsykologi, erityisopettaja ja opinto-ohjaaja).*

Kriisiryhmän tehtävät ovat seuraavat:

- * ottaa selvää tosiasioista, sopii jatkotoimien organisoimisesta ja tiedottamisesta
- * miettii tarvittavien toimien laajuuden, delegoinnin ja koordinoinnin, harkitsee ulkopuolisen avun ja konsultaation tarpeellisuuden
- * tiedottaa koulun henkilökunnalle asiasta
- * päättää kuka vastaa tiedottamisesta koulun ulkopuolella (jos on kysymys henkilökriisistä, on tiedottamisesta ja asian käsittelytavasta sovittava perheen kanssa)
- * päättää kuka kertoo ja miten koulun oppilaille sekä
- * suunnittelee, millä tavoin estetään huhujen leviäminen
- * huolehtii, ettei kukaan jää yksin vaikeassa tilanteessa ja
- * kannustaa kuuntelemaan ja keskustelemaan asioista myös kotona
- * vastaa koulun kriisivalmiudesta ja järjestää tarvittaessa koulutusta

8 Pelastuslaki (379/2011) 15 § ja valtioneuvoston asetus pelastustoimesta (407/2011) 1 ja 2 §

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen⁹

Pöytyän kouluissa yksittäisen oppilaan taikka tietyn oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseen ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseen liittyvien asioiden käsittelemistä varten kootaan tapauskohtaisesti monialainen asiantuntijaryhmä. *Pöytyän kouluissa monialaisten asiantuntijaryhmien kokoontumisajat sovitaan lukuvuosittain.*

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämisessä korostuu erityisesti luokanopettajan ja luokanvalvojan rooli, sillä hän on oppilaan lähiohjaaja, joka tuntee oppilaan kokonaisvaltaisesti. Hän seuraa luokan, oppilaan opintojen edistymistä ja kehittymistä.

Oppilashuoltoryhmän (monialaisen asiantuntijaryhmän) jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta. Konsultaatiota pyytävä saa ilmaista salassa pidettäviä tietoja. Tietoja saa antaa, jotka ovat välttämättömiä virka-aputehtävän, toimeksiannon tai omaan lukuun muutoin suoritettavan tehtävän suorittamiseksi, muitakin tietoja saa antaa, jos niiden poistaminen suuren määrän tai verrattavan syyn vuoksi ei ilmeisesti ole tarkoituksenmukaista. Annettujen tietojen salassapidosta ja suojaamisesta on varmistuttava asianmukaisesti.

Oppilaan omat toivomukset on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten ominaisuuksiensa mukaisesti. Alaikäisellä ja vajaavaltaisella on oikeus kieltää huoltajaa tai muuta laillista edustajaa osallistumasta itseään koskevan asian käsittelyyn ja saamasta häntä koskevia tietoja painavasta syystä, jos se ei ole selvästi vastoin hänen etuaan. Arvion edun vastaisuudesta tekee oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.

Huoltajalla ei oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä oppilashuollon palveluja.

9 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 2-kohta

Asian käsittely monialaisessa asiantuntijaryhmässä perustuu oppilaan suostumukseen. Ellei oppilaalla ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, suostumuksen antaa huoltaja. Oppilaan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia oppilashuollon yhteistyötahoja tai oppilaan läheisiä. Ellei oppilaalla ole edellytyksiä arvioida itsenäisesti asian merkitystä, huoltaja tai muu laillinen edustaja voi antaa suostumuksen hänen sijastaan.

Yhteistyö kouluterveyden huollon kanssa

Kouluterveydenhuoltoon kuuluu

- o oppilaan kasvun ja kehityksen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
- o vanhempien ja huoltajien kasvatustyön tukeminen
- o oppilaan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen sekä pitkäaikaisesti sairaan lapsen omahoidon tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaminen
- o kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja seuranta
- o suun terveydenhuolto
- o oppilaan terveydentilan toteamista varten tarpeelliset erikoistutkimukset

Määräaikaiset terveystarkastukset ja terveysneuvonta

Koko ikäluokan kattavat terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon ja mahdollistavat jokaisen oppilaan ja hänen perheensä tapaamisen. Tarkastuksissa arvioidaan monipuolisesti oppilaan fyysistä ja psykososiaalista terveydentilaa suhteessa ikään ja kehitysvaiheeseen ja pyritään löytämään mahdolliset sairaudet sekä terveyttä ja hyvinvointia uhkaavat tekijät. Kouluterveydenhuollon henkilöstö on avainasemassa ongelmien varhaisessa havaitsemisessa ja tuen tarjoamisessa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluvat vuosittaiset terveystarkastukset, joista 1., 5. ja 8. luokan terveystarkastukset ovat laajoja. Terveystarkastukseen sisältyy aina yksilöllinen terveysneuvonta.

Laajat terveystarkastukset

Laajassa terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitaja ja lääkäri arvioivat yhdessä oppilaan terveyden ja hyvinvoinnin lisäksi aina myös koko perheen hyvinvointia ja vanhemmat kutsutaan mukaan. Tarkastukseen sisältyy vanhempien haastattelu sekä opettajan arvio oppilaan selviytymisestä koulussa ja tarvittaessa tehdään yhteistyötä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa.

Terveyden edistämisen lisäksi tavoitteena on tunnistaa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaan ja hänen perheensä erityisen tuen tarpeet ja järjestää tarvittava tuki sekä seurata tilanteen edistymistä yhdessä laaditun

suunnitelman mukaisesti. Terveystarkastuksia tehdään myös yksilöllisen tarpeen mukaan myös muina ajankohtina, esim. koulun uusille oppilaille. Tarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetään, koska tiedetään, että tarkastuksista poisjääneiden riski syrjäytymiseen on suurempi kuin niihin osallistuneilla. Tuen tarvetta voidaan selvittää esimerkiksi ottamalla yhteyttä perheeseen tai järjestämällä kotikäynti.

Terveystarkastusten lisäksi kouluterveydenhuollossa tavataan asiakkaita yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kouluterveydenhuollon tärkeä työmuoto ovat avoimet vastaanotot, joille oppilaat voivat tulla aikaa varaamatta keskustelemaan oireistaan ja mieltään vaivaavista asioista.

Terveystarkastuksissa kerätään anonyymiä tietoa luokan ja koulun hyvinvointitilanteesta. Tätä tietoa hyödynnetään oppilashuollon yhteisöllisten toimenpiteiden suunnitteluun, oppilashuollon toimintasuunnitelman laadintaan ja kuntatason suunnittelutyöhön.

Kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

Kouluterveydenhuolto tarkastaa kouluyhteisön ja ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden yhteistyössä monien muiden tahojen kanssa joka kolmas vuosi. Tarkastuksessa todettujen puutteiden korjaamista seurataan vuosittain. Kouluterveydenhuolto on mukana laatimassa koulun oppilashuollon suunnitelmaa ja siihen sisältyviä erilaisten ongelma- ja kriisitilanteiden toimintamalleja.

Yhteistyö muun oppilashuolto- ja opetushenkilöstön kanssa

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen moniammatillista oppilashuoltoa. Se tekee kiinteää yhteistyötä opettajien, koulukuraattorin, koulupsykologin, sosiaalitoimen ja muun oppilashuoltohenkilöstön kanssa sekä yhteisön hyvinvoinnin edistämisen, ennaltaehkäisyä, terveystarkastusten että yksilöllisen tuen järjestämisen osa-alueilla. Tietojen siirto tapahtuu salassapitosäännöksiä noudattaen.

Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Kouluterveydenhuoltoon ja koululääkäritoimintaan ei kuulu varsinainen sairaudenhoito, paitsi ensiapu koulutapaturmissa ja ensihoito-ohjeet sairastuneille. Koululaisten sairaanhoidolliset asiat hoidetaan pääsääntöisesti terveysasemilla, vanhemmat varaavat tarvittaessa ajan terveysasemalle.

Lääkitys koulupäivän aikana

Tyypillisiä pidempiaikaisia lääkitystarpeita koulussa ovat diabeetikoiden lääkityksen järjestäminen. Tavallisia ovat myös ensiapuun tarkoitetut lääkitykset esimerkiksi vaikeasti allergisilla, astmaatikoilla tai epileptikoilla. Myös muut pitkäaikaissairaudet voivat edellyttää lääkitsemistä koulupäivän aikana. Usein työntekijän tehtävänä on annostella huoltajan toimittama lääkeannos, mikäli se on tarkoitettu koulussa tai aamu- tai iltapäivätoiminnassa otettavaksi. Tällöin ohjeesta ja lääkkeen toimittamisesta vastaa ensi-sijassa huoltaja ja lääkkeen antamisesta toimintayksikön työntekijä.

Lääkehoidon järjestäminen koulussa

Lääkehoidon toteuttaminen koulussa perustuu oppilaan ja hänen huoltajiensa sekä lääkehoitoa toteuttavan työntekijän ja toimintayksikön johdon väliseen yhteiseen sopimukseen. Kouluja sekä koululaisille järjestettävää aamu- ja iltapäivätoimintaa voidaan pitää niin sanottuina lääkehoidon epätyypillisinä alueina. Näillä epätyypillisillä alueilla lääkehoitoa toteuttavat usein lääkehoitoon kouluttamattomat henkilöt. Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut valtakunnalliset ohjeet (STM 2005) lääkehoidon toteuttamisesta erilaisissa toimintaympäristöissä. Opetustoimen lainsäädäntö ei määrittele työntekijöiden lääkehoitoon osallistumista, eikä työntekijöitä siten voida tehtävään velvoittaa. Yhteistyön merkitys lääkehoidon koulutuksen saaneiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa korostuu erityisesti näillä lääkehoitoa toteuttavilla epätyypillisillä alueilla. Ennen suostumuksensa antamista lääkehoitoon ryhtyvälle työntekijälle ja hänen esimiehelleen tulee selvittää lääkitsemiseen liittyvät vastuut ja velvollisuudet. Lääkitsemiseen, silloin kun se on työnantajan hyväksymää toimintaa, liittyvä vastuu ja mahdolliset vahingonkorvauskysymykset ratkaistaan samoin periaattein kuin koulutyössä yleensäkin.

Koulutus lääkehoitoon

Lääkehoitoon kouluttamaton henkilöstö voi osallistua luonnollista tietä annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai tilannekohtaisen harkinnan ja riittävän lisäkoulutuksen jälkeen. Koulutuksen antaa laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö ja kirjallisen luvan terveydenhuollon toiminnasta vastaava lääkäri. Yleensä erikoissairaanhoidon diabeteshoitajat antavat pistosopetuksen ja kirjallisen pistosluvan diabeetikolapsen hoitoon osallistuville. Opetuksen ja pistosluvan voi antaa myös perusterveydenhuollossa toimiva terveydenhuollon ammattihenkilö, esimerkiksi terveydenhoitaja. Diabeteshoitajalla tai muulla hoitajalla tulee tätä varten olla yksikkönsä diabeteslääkärin tai ylilääkärin valtuutus pistosopetukseen. Lääkehoidon osaaminen tulee varmistaa säännöllisesti. Lisäkoulutuksen järjestäjä vastaa lääkehoidon koulutuksen laadusta, laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö näytön

vastaanottamisesta ja luvan myöntänyt lääkäri tehtävän edellyttämän osaamisen ja lisäkoulutuksen tason määrittelystä. (STM 2005:32, STM 2010:9)

Yhteistyö tehostetun ja erityisen tuen, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppilaalla on oikeus saada työpäivinä opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Oppilasta autetaan koulunkäyntiin liittyvissä vaikeuksissa eri tukimuodoin. Tukimuoto määräytyy yksilöllisesti vaikeuksien laadun ja laajuuden mukaan. Keskeistä on tuen tarpeen varhainen tunnistaminen, tukitoimien aloittaminen ja yhteistyö huoltajien kanssa.

Yleiseen tukeen kuuluvat tukiopeus, eriyttäminen, osa-aikainen erityisopetus, samanaikaisopetus. Tukea antaa luokanopettaja/aineenopettaja tai erityisopettaja. Tuen piirissä ovat kaikki koulun oppilaat.

Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä.

Oppimissuunnitelma laaditaan yhdessä huoltajien kanssa, tavoitteena tukea oppilasta yleisopetuksen oppimäärän suorittamisessa. Tehostettua tukea antaa luokanopettaja/aineenopettaja tai erityisopettaja oppilaalle laaditun oppimissuunnitelman mukaan.

Erityistä tukea annetaan silloin, kun tehostetun tuen tavoitteet eivät toteudu.

Oppimäärä/oppimäärät yksilöllistetään tarpeen mukaan oppilaan omien edellytysten mukaan. Oppilaalle laaditaan HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma) yhdessä huoltajien kanssa. Erityistä tukea annetaan yleensä pienryhmissä tai osa-aikaisessa erityisopetuksessa.

Sairaalan lapsen ja nuoren opettaminen

Oikeus opetukseen kuuluu myös sairaalassa oleville lapsille. Peruskoululain 4 §:n mukaan sairaalan sijainti-kunta on velvollinen järjestämään sairaalassa potilaana olevalle oppilaalle opetusta siinä määrin kuin hänen terveytensä ja muut olosuhteet huomioon ottaen on mahdollista.

Sairaalakoulu on silta lapsen arkeen. Koulu on normaalia, ikätasoon kuuluvaa toimintaa vaikeassakin elämäntilanteessa. Koulu tukee tervettä puolta lapsen elämässä. Sairaus ei ole este opiskeluun. Lapsella on oikeus oppilaana oloon ja oppimiseen sairaalassa ollessaan. Sairaalaopetuksen määrä ja opetusjärjestelyt riippuvat oppilaan terveydentilasta. Esimerkiksi tartuntavaarassa olevien lasten opetus järjestetään vuoteen vierellä yksilöopetuksena. Kun lapsi voi liikkua vuoteen/ pyörätuolin avulla tai omin jaloin, oppilaat saavat ryhmäopetusta sairaalan koulutiloissa.

Mielenterveyden pulmista kärsivät oppilaat saavat yksilöopetusta osastolla, jos kyseessä on esim. kriisi- tai vierihoito. Lasten- ja nuortenpsykiatriassa avo- tai osastohoidossa olevien oppilaiden opetus toteutetaan sairaalakoulussa pienryhmä- tai luokkamutoisena erityisopetuksena.

Hoitojaksojen lyhentyessä sairaalakouluissa on kehitetty lisäpalvelumuotoja nivelvaiheisiin, joissa oppilas on tulossa hoitoon tai palaamassa hoitojakson jälkeen omaan kouluunsa. Sairaala- ja kotikoulu järjestävät yhteisiä neuvotteluja. Opettajat ja oppilashuollon henkilöt voivat olla myös puhelinyhteydessä sairaalakoulun henkilöstöön. Joissakin sairaalakouluissa hoitojonossa oleva oppilas voi saada odotusajaksi koulupaikan sairaalakoulussa. Sairaalan lapsen ja nuoren opetuksessa yhteistyön tärkeys korostuu. Jos lapsella on terveyteen liittyviä ongelmia, opettaja saa tietoa lääkityksestä, apuvälineistä, terapioista, kuntoutumiskeinoista jne. keskusteluissa huoltajien ja koulun oppilashuoltoryhmän kanssa. Huoltajien suostumuksella saa lisätietoa oppilasta hoitavilta henkilöiltä sekä sairaalakoulusta.

Somaattisesti pitkäaikaissairailla lapsilla voi olla vaikeuksia hyväksyä sairautensa ja oppia elämään sen kanssa. Tämä tulee huomioida koulussa, jotta kohtuuttomia oppimisen esteitä ei pääse syntymään. Oppilaiden mielenterveyden pulmat aiheuttavat usein syyllisyyttä, huonommuudentunnetta ja häpeää sekä lapsissa että heidän huoltajissaan. Huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä sekä koulun oppimisympäristöissä tulee korostua arvostava, ammatillinen aikuisuus. Sen avulla voidaan kohdata kipeitäkin asioita ja auttaa oppilasta löytämään paikkansa kouluyhteisössä tasavertaisena toimijana.

Oppilashuollon tuki kurinpitorangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Pöytyän kouluissa huolehditaan siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty kurinpitorangaistus tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi järjestetään tarvittava oppilashuolto. Kouluissa järjestetään opetustilanteesta poistetulle oppilaalle asianmukainen valvonta.

Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja oppimista seurataan. Koulusta erottamisesta tiedotetaan myös sosiaalihuoltoa (lastensuojelulaki 24 §:n 2 momentti).

Oppilashuoltokertomusten laatiminen ja säilytys

Kun yksittäisen opiskelijan oppilashuollon asiaa käsitellään monialaisessa asiantuntijaryhmässä, asiantuntijaryhmän vastuuhenkilön on kirjattava tarpeelliset tiedot sähköiseen Femart- oppilashuoltokertomukseen. Myös muut

asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä tällaisia kirjauksia salassapitovelvoitteiden estämättä.

Oppilashuoltokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon aikajärjestyksessä eteneväksi ja siihen kirjataan yksittäisen oppilaan:

*nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaanoppilaisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;

*asian aihe ja vireillepanija;

*oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimet;

*tiedot asian käsittelystä oppilashuoltoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;

*toteutetut toimet;

*kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa.

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä, mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilashuoltokertomuksen ylläpidosta vastaa rehtori.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa¹⁰

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Huoltajalla on oikeus yhteistyöhön koulun kanssa opetuksessa ja yhteistyöhön koulun kanssa laadittaessa lapselle oppimissuunnitelma sekä käsiteltäessä tehostetun tuen aloittamista ja järjestämistä pedagogisen arvion perusteella moniammatillisesti oppilashuoltotyössä.

Huoltajalla on oikeus tulla kuulluksi ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä ja jos oppilaan opiskelu järjestetään erityisin opetusjärjestelyin. Huoltajalla on oikeus tulla kuulluksi myös, jos oppilasta ollaan jättämässä vuosiluokalle oppilaan yleisen koulumenestyksen vuoksi. Lisäksi huoltajalla on oikeus tulla kuulluksi ennen kurinpitovirastoantamista oppilaalle ja saada ilmoitus muista oppilaaseen kohdistetuista ojentamisista. Huoltajalla on oikeus seurata opetusta, joka on julkista.

10 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 3-kohta

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen¹⁰

Opetuksen ja koulutuksen järjestäjäkohtaisesta oppilashuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa **monialaisen opiskeluhuollon ohjausryhmä**.

Koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista vastaa **koulukohtainen oppilashuoltoryhmä**. Vastuu ryhmien toiminnasta on rehtoreilla, jotka kokoavat ryhmien toiminnasta palautetta oppilailta, opettajilta, huoltajilta sekä eri oppilashuollon eri toimijoilta. Oppilashuollon toimintaa arvioidaan ohjausryhmässä lukuvuoden päättyessä. Keskeisistä tuloksista tiedotetaan oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille.

Opetuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen oppilashuoltopalveluista vastuussa olevien viranomaisten kanssa oppilashuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta (12)

11 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 § 2 mom. 5-kohta

12 Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 § 1 mom.

6. Liitteet

Liitteet päivitetään syksyllä 2014 Opetushallituksen ohjeiden mukaan ja päivitys tehdään osittain kouluittain tai mahdollisuuksien mukaan koko kunnan yhteisenä.

Pelastussuunnitelma ja kriisisuunnitelma

Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Eriyistilanteiden toimintamalli

Ohjeet perusopetuslain 35 -36 § soveltamiseen peruskouluissa

Päihdestrategia